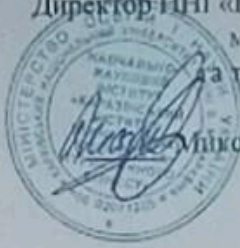

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ІНІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ
«27» серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ СТРАТЕГІЇ І ДОКТРИНИ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії»
освітня програма «Міжнародні відносини»
вид дисципліни за вибором
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«27» серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Валентина ШАМРАЄВА, д. політ. наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол №1 від «26» серпня 2026 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Наталія ВІННИКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітня програма «Міжнародні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини» є формування у студентів цілісного уявлення про теоретичні засади, принципи, механізми формування та реалізації зовнішньополітичних стратегій і доктрин держав у сучасній міжнародній системі; розуміння основних концептуальних підходів до визначення національних інтересів, стратегічних цілей і пріоритетів зовнішньої політики; аналіз еволюції зовнішньополітичних доктрин провідних держав та їхнього впливу на трансформацію міжнародного порядку; формування навичок порівняльного аналізу зовнішньополітичних стратегій держав, оцінювання ефективності дипломатичних, політичних, економічних, військових, інформаційних та інших інструментів зовнішньої політики, а також визначення місця і ролі України у сучасних геополітичних процесах.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування у студентів системного уявлення про сутність, структуру та функції зовнішньополітичних стратегій і доктрин; ознайомлення з основними теоретико-методологічними підходами до дослідження зовнішньої політики держав; оволодіння поняттєво-категоріальним апаратом; визначення співвідношення понять «зовнішня політика», «зовнішньополітична стратегія», «зовнішньополітична доктрина», «концепція зовнішньої політики» та «національні інтереси»; дослідження основних чинників формування зовнішньополітичного курсу держав; аналіз ролі політичного керівництва, дипломатії, парламенту, сектору безпеки, економічних та суспільних акторів у формуванні зовнішньої політики; розкриття особливостей реалізму, неореалізму, лібералізму, неолібералізму, конструктивізму та інших теоретичних підходів до зовнішньополітичної діяльності; дослідження еволюції зовнішньополітичних доктрин провідних держав світу; визначення особливостей стратегічної поведінки держав Азії, Близького Сходу та Глобального Півдня; дослідження стратегій малих і середніх держав у сучасній міжнародній системі; аналіз особливостей формування та трансформації зовнішньополітичної стратегії України; розвиток здатності оцінювати ефективність зовнішньополітичних стратегій та прогнозувати напрями їхньої трансформації; визначення перспектив розвитку зовнішньополітичних стратегій в умовах формування багатопольярного міжнародного порядку; формування навичок застосування отриманих знань для аналізу сучасної зовнішньої політики України та її стратегічних партнерів.

1.3. Кількість кредитів: 4

1.4. Загальна кількість годин: 120*

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та концептуальні засади формування зовнішньополітичних стратегій і доктрин держав, закономірності та особливості їхньої еволюції, механізми визначення національних інтересів, стратегічних цілей і пріоритетів, основні моделі та інструменти реалізації зовнішньої політики, зовнішньополітичні доктрини провідних держав світу, стратегічна поведінка малих і середніх держав, а також вплив глобальних, регіональних, геополітичних, економічних,

безпекових, технологічних та інформаційних чинників на формування зовнішньополітичного курсу держав.

Програма навчальної дисципліни складається з однієї частини (15 тем), побудованої за проблемно-аналітичним принципом, у межах якої послідовно розглядаються теоретичні засади зовнішньополітичного стратегування, процеси формування та реалізації зовнішньополітичних доктрин, основні теоретичні парадигми зовнішньої політики, а також практичні моделі стратегічної поведінки провідних держав і різних груп міжнародних акторів.

за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й
Семестр	
5-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а

також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН23. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

1.8. Пререквізити: вивчення дисциплін «Історія України: цивілізаційний вимір», «Політичні студії», «Історія міжнародних відносин», «Теорія міжнародних відносин».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження зовнішньополітичних стратегій і доктрин

Поняття, сутність і співвідношення категорій «зовнішня політика», «зовнішньополітична стратегія», «зовнішньополітична доктрина», «концепція зовнішньої політики». Основні теоретичні підходи до аналізу зовнішньої політики держав. Роль національних інтересів, цінностей, ідентичності та стратегічної культури у формуванні зовнішньополітичного курсу. Критерії оцінювання ефективності зовнішньополітичних стратегій.

Тема 2. Формування та реалізація зовнішньополітичної стратегії держави

Основні етапи формування зовнішньополітичної стратегії. Визначення національних інтересів, стратегічних цілей і пріоритетів. Інструменти та механізми реалізації зовнішньої політики. Взаємодія політичного керівництва, дипломатичного апарату, парламенту, сектору безпеки, бізнесу та громадянського суспільства. Внутрішні та зовнішні чинники трансформації стратегій.

Тема 3. Зовнішньополітичні доктрини як інструмент стратегічного позиціонування держав

Поняття та функції зовнішньополітичної доктрини. Доктрина як форма концептуалізації зовнішньої політики. Структура та основні елементи доктринальних документів. Співвідношення доктрини, стратегії, концепції та зовнішньополітичної програми. Значення доктрин для міжнародної ідентифікації держави та прогнозування її поведінки.

Тема 4. Реалістична та неореалістична традиції у формуванні зовнішньополітичних стратегій

Вплив класичного реалізму та неореалізму на зовнішньополітичне мислення. Категорії сили, національного інтересу, балансу сил і безпеки. Стратегічна поведінка великих держав. Балансування, стримування, примусова дипломатія та стратегічна автономія. Можливості й обмеження реалістичної парадигми в сучасній міжнародній політиці.

Тема 5. Ліберальні, конструктивістські та інституціоналістські підходи до зовнішньої політики

Вплив лібералізму на формування зовнішньополітичних стратегій. Міжнародні інститути, економічна взаємозалежність і демократичні цінності. Конструктивістське розуміння ролі ідентичності, норм і дискурсу. Стратегії багатосторонньої дипломатії та міжнародного співробітництва. Поєднання силових, дипломатичних, економічних та нормативних інструментів.

Тема 6. Зовнішньополітичні стратегії США: еволюція та сучасні доктринальні підходи

Формування американської традиції зовнішньої політики. Доктрини президентів США як інструмент стратегічного визначення міжнародної поведінки. Ізоляціонізм та інтернаціоналізм. Стратегії стримування, «залучення та розширення», боротьби з тероризмом, конкуренції великих держав. Сучасні підходи США до глобального лідерства, союзів, Китаю, Росії та міжнародної безпеки.

Тема 7. Зовнішньополітична стратегія Китайської Народної Республіки

Еволюція зовнішньополітичних концепцій КНР. Принципи мирного розвитку та «мирного піднесення» Китаю. Концепція «великої держави» та стратегія глобального позиціонування. Ініціатива «Пояс і шлях», політика глобальних партнерств, технологічна та економічна дипломатія. Відносини КНР з США, державами Азійсько-Тихоокеанського регіону, Європою та країнами Глобального Півдня.

Тема 8. Зовнішньополітична стратегія Російської Федерації та її доктринальна трансформація

Основні етапи розвитку зовнішньополітичної стратегії Росії після розпаду СРСР. Концепції зовнішньої політики та доктринальні документи РФ. Неоімперські та ревізійні тенденції. Використання військової сили, енергетики, інформаційних технологій, дипломатії та економічного впливу. Вплив російської агресії проти України на трансформацію європейської та глобальної системи безпеки.

Тема 9. Зовнішньополітичні стратегії держав Європейського Союзу

Специфіка формування зовнішньої політики держав - членів ЄС. Співвідношення національних стратегій та Спільної зовнішньої політики і політики безпеки ЄС. Стратегічна автономія, європейська безпека та оборона. Східне партнерство, політика сусідства, санкційна дипломатія та зовнішньоекономічні інструменти. Основні тенденції трансформації європейської зовнішньої політики в умовах геополітичної конкуренції.

Тема 10. Зовнішньополітичні стратегії держав Азії, Близького Сходу та Глобального Півдня

Особливості стратегічного позиціонування Індії, Японії, Туреччини, держав Перської затоки та інших впливових держав Глобального Півдня. Концепції стратегічної автономії, багатовекторності та балансування. Роль регіональних організацій і форматів співробітництва. Вплив економічних, енергетичних, демографічних та безпекових чинників на зовнішньополітичний вибір держав.

Тема 11. Зовнішньополітична стратегія України: становлення, еволюція та сучасні пріоритети

Основні етапи формування зовнішньої політики незалежної України. Конституційні та законодавчі засади зовнішньополітичної діяльності. Європейська та євроатлантична інтеграція, стратегічне партнерство, політика добросусідства. Трансформація зовнішньополітичної стратегії України після 2014 року та повномасштабної агресії Росії.

Дипломатичні, безпекові, економічні та міжнародно-правові інструменти реалізації національних інтересів.

Тема 12. Стратегії малих і середніх держав у сучасній міжнародній системі

Проблема обмежених ресурсів у формуванні зовнішньої політики. Стратегії балансування, bandwagoning, hedging та стратегічної автономії. Значення союзів, міжнародних організацій, регіональних об'єднань і «нішевої дипломатії». Приклади стратегій країн Північної Європи, Балтії, Центральної Європи та інших середніх держав. Можливості посилення міжнародної суб'єктності держав з обмеженим ресурсним потенціалом.

Тема 13. Зовнішньополітичні стратегії в умовах глобальних криз і трансформації міжнародного порядку

Вплив воєн, пандемій, економічних криз, кліматичних змін, міграції та продовольчої й енергетичної нестабільності на зовнішню політику. Адаптація стратегій до умов невизначеності. Криза сучасного міжнародного порядку та проблема трансформації глобального управління. Геополітична конкуренція, фрагментація міжнародної системи та боротьба за формування нового світового порядку.

Тема 14. Сучасні інструменти реалізації зовнішньополітичних стратегій

Дипломатія, військова сила, економічні санкції, торговельна та фінансова політика як традиційні інструменти зовнішньої політики. Публічна та цифрова дипломатія, стратегічні комунікації, інформаційні кампанії та «м'яка сила». Кібердипломатія та технологічна дипломатія. Поєднання «hard power», «soft power» і «smart power». Ефективність комплексного застосування зовнішньополітичних інструментів.

Тема 15. Перспективи трансформації зовнішньополітичних стратегій у XXI столітті

Основні тенденції розвитку зовнішньої політики в умовах переходу до багатопolarity. Посилення ролі регіональних держав та недержавних акторів. Технологічні зміни, штучний інтелект, кіберпростір та їхній вплив на міжнародну політику. Майбутнє стратегічного партнерства, союзів і міжнародних організацій. Перспективи формування нових моделей зовнішньополітичної поведінки держав та адаптації стратегій до нової геополітичної реальності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	ус ьо го	у тому числі					ус ьо го	у тому числі				
		ле к.	пр.	ла б.	ін д.	с.р .		ле к.	пр.	ла б.	ін д.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження зовнішньополітичних стратегій і доктрин	8	2	2	-	-	4	-		-	-	-	-
Тема 2. Формування та реалізація зовнішньополітичної стратегії держави	8	2	2	-	-	4		-		-	-	-

Тема 3. Зовнішньополітичні доктрини як інструмент стратегічного позиціонування держав	8	2	2	-	-	4			-	-	-	-
Тема 4. Реалістична та неореалістична традиції у формуванні зовнішньополітичних стратегій	8	2	2	-	-	4		-		-	-	
Тема 5. Ліберальні, конструктивістські та інституціоналістські підходи до зовнішньої політики	8	2	2	-	-	4			-	-	-	
Тема 6. Зовнішньополітичні стратегії США: еволюція та сучасні доктринальні підходи	8	2	2	-	-	4				-	-	-
Тема 7. Зовнішньополітична стратегія Китайської Народної Республіки	8	2	2	-	-	4			-	-	-	-
Тема 8. Зовнішньополітична стратегія Російської Федерації та її доктринальна трансформація	8	2	2	-	-	4				-	-	
Тема 9. Зовнішньополітичні стратегії держав Європейського Союзу	8	2	2			4						
Тема 10. Зовнішньополітичні стратегії держав Азії, Близького Сходу та Глобального Півдня	8	2	2			4						
Тема 11. Зовнішньополітична стратегія України: становлення, еволюція та сучасні пріоритети	8	2	2			4						
Тема 12. Стратегії малих і середніх держав у сучасній міжнародній системі	8	2	2			4						
Тема 13. Зовнішньополітичні стратегії в умовах глобальних криз і	6	2	2			2						

трансформації міжнародного порядку												
Тема 14. Сучасні інструменти реалізації зовнішньополітичних стратегій	6	2	2			2						
Тема 15. Перспективи трансформації зовнішньополітичних стратегій у XXI столітті	12	4	4			4						
Усього годин:	120	32	32	-	-	56				-	-	

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин Денна
1.	Теоретико-методологічні засади дослідження зовнішньополітичних стратегій і доктрин	2
2.	Формування та реалізація зовнішньополітичної стратегії держави	2
3.	Зовнішньополітичні доктрини як інструмент стратегічного позиціонування держав	2
4.	Реалістична та неореалістична традиції у формуванні зовнішньополітичних стратегій	2
5.	Ліберальні, конструктивістські та інституціоналістські підходи до зовнішньої політики	2
6.	Зовнішньополітичні стратегії США: еволюція та сучасні доктринальні підходи	2
7.	Зовнішньополітична стратегія Китайської Народної Республіки	2
8.	Зовнішньополітична стратегія Російської Федерації та її доктринальна трансформація	2
9	Зовнішньополітичні стратегії держав Європейського Союзу	2
10	Зовнішньополітичні стратегії держав Азії, Близького Сходу та Глобального Півдня	2
11	Зовнішньополітична стратегія України: становлення, еволюція та сучасні пріоритети	2
12	Стратегії малих і середніх держав у сучасній міжнародній системі	2
13	Зовнішньополітичні стратегії в умовах глобальних криз і трансформації міжнародного порядку	2
14	Сучасні інструменти реалізації зовнішньополітичних стратегій	2
15-16	Перспективи трансформації зовнішньополітичних стратегій у XXI столітті	4
Разом:		32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин денна
1.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження зовнішньополітичних стратегій і доктрин завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез,	4

	підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	
2.	Тема 2. Формування та реалізація зовнішньополітичної стратегії держави завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
3.	Тема 3. Зовнішньополітичні доктрини як інструмент стратегічного позиціонування держав завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
4.	Тема 4. Реалістична та неореалістична традиції у формуванні зовнішньополітичних стратегій завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
5.	Тема 5. Ліберальні, конструктивістські та інституціоналістські підходи до зовнішньої політики завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
6.	Тема 6. Зовнішньополітичні стратегії США: еволюція та сучасні доктринальні підходи завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
7.	Тема 7. Зовнішньополітична стратегія Китайської Народної Республіки завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
8.	Тема 8. Зовнішньополітична стратегія Російської Федерації та її доктринальна трансформація завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
9	Тема 9. Зовнішньополітичні стратегії держав Європейського Союзу завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
10	Тема10. Зовнішньополітичні стратегії держав Азії, Близького Сходу та Глобального Півдня завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
11	Тема 11. Зовнішньополітична стратегія України: становлення, еволюція та сучасні пріоритети завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4

12	Тема 12. Стратегії малих і середніх держав у сучасній міжнародній системі завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
13	Тема 13. Зовнішньополітичні стратегії в умовах глобальних криз і трансформації міжнародного порядку завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	2
14	Тема 14. Сучасні інструменти реалізації зовнішньополітичних стратегій завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	2
15	Тема 15. Перспективи трансформації зовнішньополітичних стратегій у XXI столітті завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини»	4
Разом:		56

6. Індивідуальні завдання

не передбачено НП

7. Методи навчання

Метод навчання:

пояснювально-ілюстративний метод,
метод проблемного викладу,
дослідницький метод,
дискусійні методи.

8. Методи контролю

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, який забезпечує цей курс.

Поточний контроль проводиться під час усіх видів аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування на практичних, семінарських заняттях чи лекціях, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування тощо. Максимальна сума балів за поточний контроль дорівнює 60.

Семестровий залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами лекційного матеріалу. Залік проводиться у вигляді підсумкового тестування.

Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні заліку з навчальної дисципліни, складає 40 балів.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру та балів, набраних при складанні семестрового заліку.

Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100 балів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота															Разом	Залік	Сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів, але в межах поточного контролю, із збереженням максимальної загальної суми балів – 100.

Відповідь на семінарському занятті – **1-4 балів**.

Критерії оцінювання усної відповіді.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього семінарського заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на джерела;

- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;

- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом семінарського заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

2 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;

- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, причому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

1 бал ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

Критерії оцінювання контрольних та залікових робіт.

поточний контроль та залікова робота виконуються у письмовій формі. Поточний

контроль складається з 10 тестових завдань. Залікова робота – із 40 тестових завдань, кожне тестове завдання має п'ять варіантів відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Політика використання ШІ

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.

- Курс має бути погоджений з викладачем.

- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію наукових статей або тез досліджень. Умови зарахування:

- Студент має надати офіційне звернення до викладача.

- До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 3 балів.

- Публікація тез конференції: до 5 балів.

- Публікація статті у фаховому науковому виданні: до 15 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
		для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100		зараховано
70-89		
50-69		
0-49		не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Дистанційний курс “Зовнішньополітичні стратегії та доктрини” URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18162>

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Харків: Фабула, 2019. 288 с.
2. Возович А. Від мілітаризму до пацифізму: еволюція стратегічної культури Німеччини. Аналітичний центр ADASTRA. 9 серпня, 2020. URL: <https://adastra.org.ua/blog/vid-militarizmu-do-pacifizmu-evolyuciya-strategichnoyi-kulturi-nimechchini>
3. Возович А. Стратегічна культура США: між відданістю світовим ідеалам та гнучкістю принципів. центр ADASTRA. 2 листопада, 2021. URL: <https://adastra.org.ua/blog/strategichna-kultura-ssha-mizh-viddanisty-uv-svitovim-ideal-ami-ta-gnuchkistyu-principiv>
4. Гай-Нижник П. Зовнішньополітична доктрина президента Д.Трампа і стратегія національної безпеки США: трансформації на тлі становлення нового світового порядку. *Політичні дослідження*. 2026. №2 (12). – С.122–143.
5. Кіссінджер Г. Світовий порядок. К.: Наш формат, 2017. 320 с.
6. Лакішик Д. Відносини США та ЄС за президентства Дж. Байдена. Американська історія та політика: науковий журнал. 2024. № 18. С. 69-81. DOI 10.17721/2521-1706.2024.18.6
7. Лакішик Д. Формування зовнішньополітичних стратегій та доктрин США на початку ХХІ ст.: практичний вимір. Американська історія та політика: науковий журнал. 2023. № 15. С. 65-85. DOI 10.17721/2521-1706.2023.15.6
8. Blumenau B. How Russia's invasion changed German foreign policy. Chatham House. 18 November, 2022. URL: <https://www.chathamhouse.org/2022/11/how-russias-invasion-changed-german-foreign-policy>
9. Daalder I. H., Lindsay J. M. The Globalization of Politics: American Foreign Policy for a New Century. Brookings Institution. January 1, 2023. URL:

<https://www.brookings.edu/articles/the-globalization-of-politics-american-foreign-policy-for-a-new-century/>

10. Duclos M. Tracing French Diplomacy: A Brief History of Macron's Foreign Policy. Institute Montaigne. 12.10.2021. URL: <https://www.institutmontaigne.org/en/expressions/tracing-french-diplomacy-brief-history-macrons-foreign-policy>
11. Freedman L. Strategy: A History. Oxford University Press, 2023. 768 p.
12. Gaddis J. L. On Grand Strategy. N.Y.: Penguin Press, 2018. 384 p.
13. Gaffney J. Political Leadership in France: From Charles de Gaulle to Nicolas Sarkozy. Palgrave Macmillan, 2022. 283 p.
14. Gray C.S. War, Peace and International Relations. N.Y.: Routledge, 2011. 392 p.
15. Hillsman R., Gaughran L., Weitsman P. A. The Politics of Policy Making in Defense and Foreign Affairs: Conceptual Models and Bureaucratic Politics. Pearson College Div, 2023. 369 p.
16. Kampfner J. Johnson quits the stage, but his foreign policy plays on. Chatham House. 7 July, 2022. URL: <https://www.chathamhouse.org/2022/07/johnson-quits-stage-his-foreign-policy-plays>
17. Leira H. The Emergence of Foreign Policy. International Studies Quarterly. 2019. Volume 63, Issue 1, March. P. 187-198. URL: <https://academic.oup.com/isq/article/63/1/187/5307236>
18. Leithner A. Shaping German Foreign Policy: History, Memory and National Interest. Boulder, CO: First Forum Press, 2008. 179 p. 133
19. Morgenthau H. Politics among Nations. N.Y.: McGraw-Hill Education, 2005. 752 p.
20. Nye J. Soft Power: The Means to Success in World Politics. N.Y.: Public Affairs, 2005. 208 p.
21. Public Policy Research Think Tanks: Top Think Tanks – US. PennLibraries. URL: <https://guides.library.upenn.edu/c.php?g=1035991&p=7509974>
22. Public Policy Research Think Tanks: Western Europe. PennLibraries. URL: <https://guides.library.upenn.edu/c.php?g=1035991&p=7509978>
23. Williams P. Who's Making UK Foreign Policy? International Affairs. 2004. Vol. 80, No. 5, October. P. 911-929. URL: <https://www.jstor.org/stable/3569478>

Додаткова література

21. Baylis J., Smith S., Owens P. (eds.) The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 8th ed. Oxford: Oxford University Press, 2020. 648 p.
22. Dunne T., Kurki M., Smith S. (eds.) International Relations Theories: Discipline and Diversity. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2020/2021. 424 p.

23. Frieden J. A., Lake D. A., Schultz K. A. World Politics: Interests, Interactions, Institutions. 5th ed. New York: W. W. Norton, 2021. 752 p.

24. Ravenhill J. (ed.) Global Political Economy. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2020. 536 p.

25. Bukovansky M. et al. (eds.) The Oxford Handbook of History and International Relations. Oxford: Oxford University Press, 2023. 768 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50068.htm 17

2. Державний департамент США: <https://www.state.gov/> ; <https://history.state.gov/>

3. Дослідження міжнародних відносин. URL: <http://moyaosvita.com.ua/istoriya/doslidzhennya-mizhnarodnix-vidnosin/>

4. Закон України «Про Основні напрями зовнішньої політики України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>

5. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint>

6. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/>

7. Офіційний сайт Європейського Союзу: <http://europa.eu/>

8. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua>

9. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй: <https://www.un.org/>

10. Сайт Міністерства закордонних справ Китайської народної республіки: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/

11. Сайт національного архіву Великої Британії: <https://www.nationalarchives.gov.uk/>

12 Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі “Зовнішньополітичні стратегії та доктрини” URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18162>

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20____ р.

Голова науково-методичної комісії _____ факультету

(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20____ р.